

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1968

BRNO 1970

s prstovými vmačky. Při výzkumu bylo nalezeno i množství zlomků z kónických poklic na vrcholu s okrouhlými, vodorovně odříznutými výběžky pro uchopení. Poměrně vzácně se vyskytly zlomky žluté keramiky, zdobené malovanými červenými pruhy. V podstatě se jedná o typickou hradní užitkovou gotickou keramiku z průběhu 14. století. Její soubor bude dobrou oporou pro srovnání s keramikou jiných nalezišť, neboť je časově omezen dobou trvání hradu Tepenec.

FUNDE AUS DER VERGANGENEN BURG TEPENEC (Bez. Olomouc)

Bei der Rettungs- und Probegrabung im Areal der vergangenen Burg Tepenec, die das Archäologische Institut der ČSAV zu Brno (B. Novotný) zusammen mit dem Institut für Heimatforschung in Olomouc (V. Burian) durchführte, gewann man zahlreiche Schmiedeerzeugnisse. Hierher sind vor allem Sporen, Steigbügel, Gebißfragmente, eine große Menge Hufeisen und Hufeisenbruchstücke sowie massive Bolzen und Armbrustpfeilspitzen zu zählen. Im Bereich des freigelegten Teils der eigentlichen Burg und der sie umgebenden Wehrgräben fand man darüber hinaus einen Spielwürfel, ein Schmiedestück — offenbar ein Kienholzhalter — Bruchstücke eines Drathemds, Hängeschlösser, Messer, eine Menge Baubeschläge usw. Als Geschoße für große Schleudern mochten die hier angetroffenen Halb- und Dreiviertelkugeln aus Stein gedient haben. Gleich der Erzeugnissen aus Eisen gehören auch die zahlreichen Keramikbruchstücke der zweite Hälfte des 14. Jh. an.

VÝZKUM ZŘÍČENIN KARTUZIÁNSKÉHO KLÁŠTERA V DOLANECH V ROCE 1968 (okr. Olomouc)

VÁCLAV BURIAN, Vlastivědný ústav, Olomouc

Tab. 60—61

Sedmá etapa výzkumu, která proběhla ve dnech 5.—30. srpna 1968, byla zaměřena převážně na prostor, navazující na západní hranici výzkumu z roku 1962, vymezený čtverci LXIII—LXVI. Výsledkem této akce bylo další seznámení s prostory, odkrytými částečně roku 1962 a 1967.

Jen z malé části postoupil odkryv protáhlé místnosti C, sousedící s jižním křídlem křížové chodby (D). Zdivo, předělující tyto prostory, je přerušeno patrně dalším vstupním otvorem (výzkum zasáhl jen východní rovnou špaletu).

V dalším odkrytém úseku chodby D pokračovaly dvě vrstvy cihel z destrukce klenby, původní podlahové úrovně zde bylo dosaženo v hloubce 285 cm. Severní zeď chodby je zde přerušena vstupním otvorem, který spojuje chodbu se dvorkem za kaplí E. Jeho špalety i práh jsou zděné z cihel, dílce pískovcového ostění se dvěma drobnými ústupky a dlabem byly pohozeny v destrukci na dvorku. V jižním zdivu chodby při podlahové úrovni s vnitřní lící je dutina půdorysné trojúhelníkové formy, obezděná cihlami.

Z hmoty jižní kaple (E), která byla v podstatě prokopána rovněž roku 1962, zbývalo odkrýt severozápadní nároží. V tomto úseku, ve vnitřní líci západního zdiva, byl ve výši 55 cm nad úrovní dlažby objeven zbytek cihlového výklenku se zbytkem pískovcové mísy, jejíž sférická prohlubeň navazuje ve dně na obdélný průlom a kanálek, tvořený dalším pískovcovým blokem s oblým vyžlabením, který je překryt cihlou a plochým kamenem a vyústuje na dvorku za kaplí.

V další prokopané části konventního kostela (F) byl zjištěn při jižní zdi pruh dlažby, u vchodu z kostela do kaple E dva stupně zděné z lomového kamene. O jižní zeď uvnitř prostory se šikmo opírala hmotná pískovcová deska s šesti čtvercovými dlaby při okraji, patrně část ostění upraveného pro mříž. Z dalších kamenických detailů byl opět nalezen zlomek poloválcové přípory a klenebního žebra.

Mezi nálezy z kaple N jsou pozoruhodné zlomky krytiny typu dnešní bobrovky. Jsou to desky do červena vypálené, obvykle 2 cm silné a 20—22 cm široké (délku se nepodařilo dosud zjistit), lícní (funkčně horní) plocha je po délce a při kratší tylní straně přičně vrásněná, rubní strana je podsypána a má vymodelován záchytný pupík tvaru buď pultovitého nebo trojbokého hranolu. Druhá kratší strana je u tašek skrojena do oblouku.

Chodba D se zalamuje do západního úseku O, kde byly získány poznatky jen o východním zdivu. Líc této zdi je uvnitř členěna mělkým výklenkem, ukončeným nahoře širokým obloukem, dole parapetem. Ve výklenku byla umístěna dvě okénka, jejichž šikmé špalety se rozvířaly směrem ke dvorku za kaplí E, kde byla rozmetána ve stavební destrukci pískovcová ostění, profilovaná ústupkem a okosením a opatřená dlaby. Vějířovitě uložené shluky cihel v destrukci uvnitř chodby ukazovaly na valenou klenbu.

Kompletně bylo prozkoumáno území dvorku 195 × 625 cm, ohraničeného kostelem F, kaplí E a částmi křížové chodby D a O. Zde vedle již zmíněných kamenických částí portálu a oken byly získány zlomky horní partie okenní kružby, kterou bylo možno sestavit: do lomeného oblouku je vepsán sférický čtverec a v něm hrotitý čtyřlíst, pod ním dva oblouky s polovinou čtyřlístku. V ústupcích prolamovaných partií kružby byly zjištěny zbytky zasklení, držené velmi kvalitní vápennou maltou. Kružba náležela k některé z přilehlých sakrálních budov, nejpravděpodobněji kapli E.

V nalezeném inventáři převažují opět hřeby počtem 1243 kusů, nejčetněji jsou opět zastoupeny typy tesařské a pokrývačské. Jinak si zasluhuje zmínky zlomek nože, jehož dřevěnou střenku držely železné nýty, dále stěžejkové nůžky, dva hroty k šípům a oka dveřních petlic. Keramický materiál se vyskytoval v poměrně malé míře, opět jsme se setkali s typickým rozevřeným zaobleným okrajem s drobnou převislou římsou na hrdle, páskovým uchem, hnědou polevou a poklicí s pečátkovým drždlem. Hrnčovitě konkávní tvary kachlů měly různou profilaci s pokleslou, dovnitř zataženou římsou, na zlomech konvexních exemplářů byly části reliéfu Adama a Evy, známého i v dřívějších nálezech. V destrukcích se opět objevovaly kameny, připomínající hrubým opracováním prakové projektily. K méně obvyklým nálezům patří část olověného pažení z okna a jemně opracovaný kostěný nástroj tvaru protáhlé lopatky.

DIE AUSGRABUNG IN DEN RUINEN DES KARTHÄUSERKLOSTERS VON DOLANY IM JAHRE 1968

(Bez. Olomouc)

In der Grabungsetappe 1968 wurde der längliche Raum C und der südliche Teil des Kreuzgangs D, der zum Westflügel O einbiegt, freigelegt. Vor Beendigung der Abdeckung von Kapelle E entdeckte man in der NW-Ecke ein Waschbecken aus Sandstein mit einer Abflußrinne. Es wurde auch ein weiterer Teil der Konventkirche F und der Kapelle N ausgegraben und man gewann hier zahlreiche Bruchstücke gebrannter Dachziegel. Das Mauerwerk von Gang D und O und die Sakralbauten E und F gruppieren sich um einen Hof, der vom Gang D aus zugänglich ist. Einen besonders wichtigen Fund in diesem Bereich stellt das Maßwerkbruchstück dar, das von einem der Fenster der Sakralbauten stammen mochte. Im Fundgut waren insbesondere Eisennägel reich vertreten, daneben Messer, Pfeilspitzen, Schließhaken und Scheren, Keramik — Gefäßscherben und Kachelbruchstücke — dagegen fand sich im untersuchten Raum nur in verhältnismäßig geringer Anzahl. Darüber hinaus verdient vor allem der Fund bleierner Fensterprossen und eines schaufelförmigen Knochengeräts Beachtung.

STŘEDOVĚKÉ NÁLEZY NA ZÁMKU VE VALTICÍCH

(okr. Břeclav)

JOSEF UNGER, Okresní muzeum, Mikulov

Při výkopu jámy pro uložení nádrže na tekuté palivo na nádvoří před vchodem do zámku byly dělníky narušeny středověké vrstvy, které obsahovaly množství lidských kosterných pozůstatků druhotně uložených a ojedinělý keramický materiál. Na místě vyzvednuto několik úlomků středověké keramiky. Jedná se pravděpodobně o navážku, která souvisela s některou stavební úpravou zámku, při níž bylo použito hlíny z nedalekého hřbitova. Tímto způsobem se na místo dostaly lidské kosterné pozůstatky. Nálezy keramiky datují tyto úpravy do doby po 15. století. Mezi nálezy zvláště zaujme okrajový střep, opatřený kolkovanou značkou. Nálezy jsou uloženy v mikulovském muzeu př. č. 37/68.

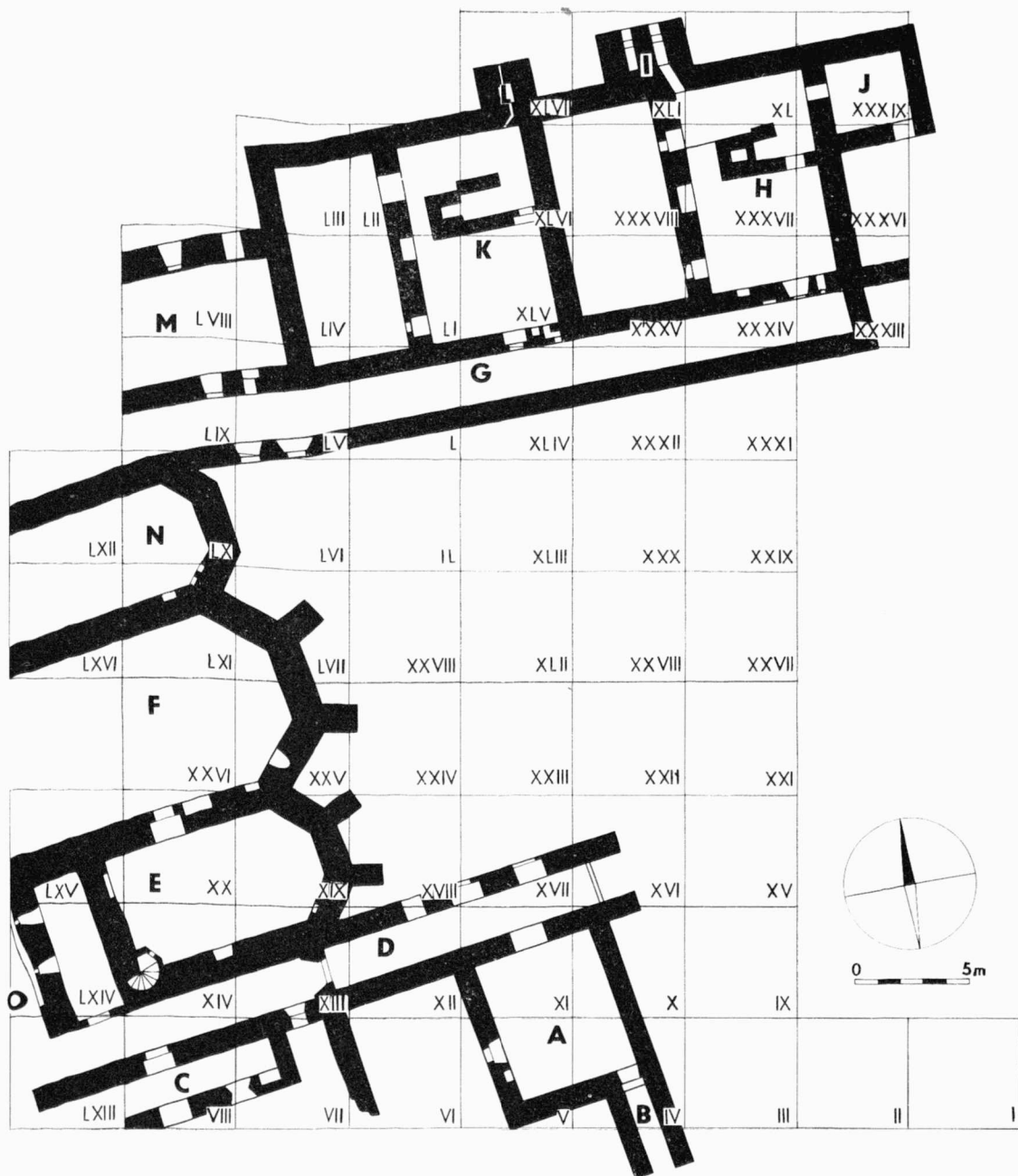
MITTELALTERLICHE FUNDE AUS DEM VALTICER SCHLOSS

(Bez. Břeclav)

In den gestörten mittelalterlichen Schichten fand sich eine große Anzahl sekundär eingelagerter Menschenknochenreste. Die Funde, darunter auch ein Randscherben mit österreichischen Werkmarken, datieren die Arbeiten bei denen die Knochenreste und Scherben an diese Stelle gelangten, in das 15. Jahrhundert.

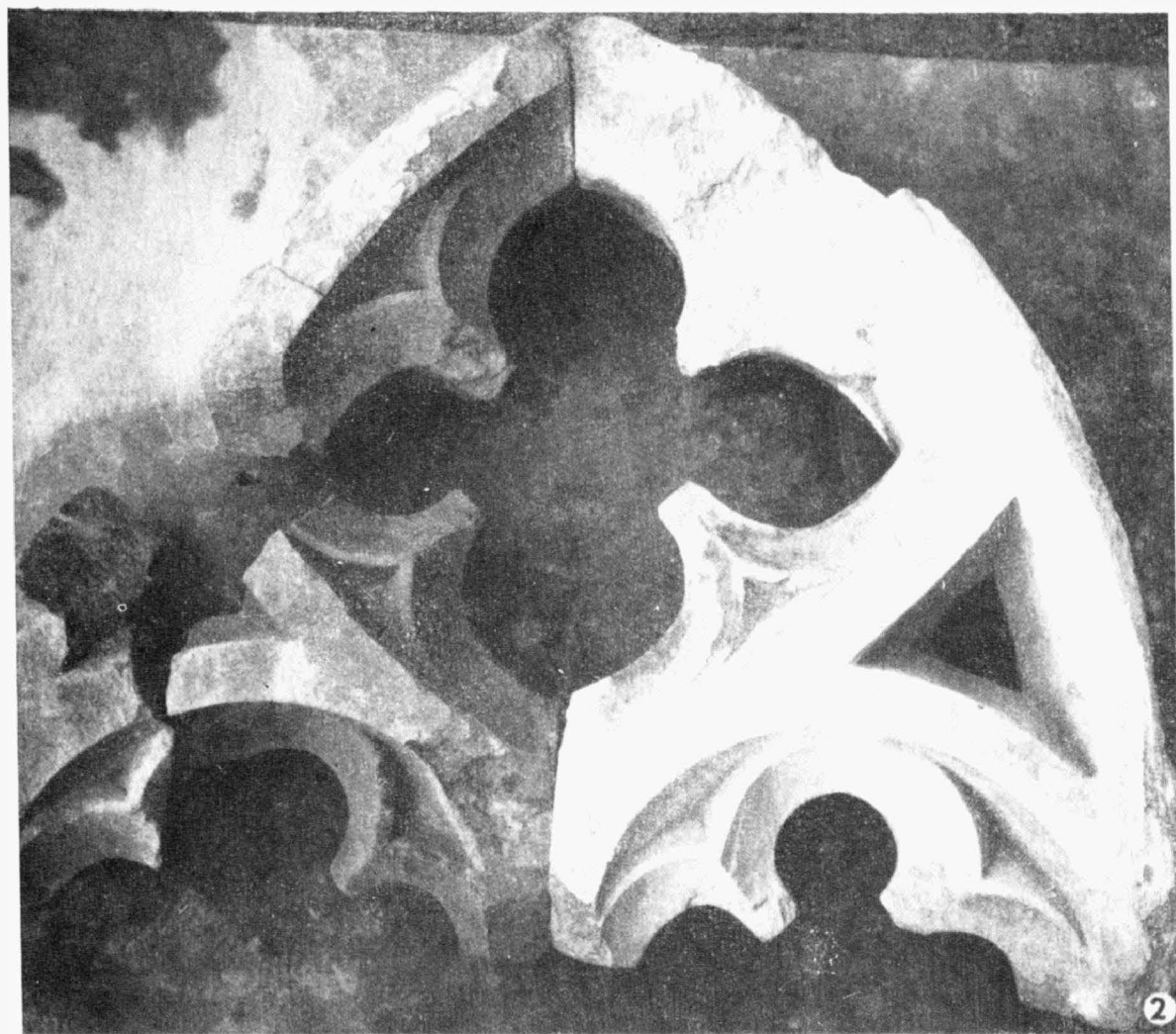
PŘEHLED VÝZKUMŮ 1968

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: Prof. dr. Josef Poulík, DrSc.
Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Řihovský
Překlady: Helena Plátková
Na titulní obálce: Bronzový terč ze slovanského hradiska v Mikulčicích
Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21
Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné.

Tabulka 60

Dolany (o. Olomouc). Kartuziánský klášter. LXII–LXVI výzkum v roce 1968. Funkce budov: A, H, K, M mnišské domky (A příp. kapitulní sál); B, I, L převéty (B příp. chodba do zahrady); D, G křížová chodba; F konventní kostel; E, N kaple; C, J neznámá funkce, O chodba – Karthäuser Kloster. LXII–LXVI Grabung im Jahre 1968. Funktion der Gebäude A, H, K, M Mönchenhäuser (A Kapitelsaal), (B Gang in den Garten); D, G Kreuzgang; F Konventkirche; E, N Kapelle; C, J unbekannte Funktion; O Gang.

Tabulka 61

Dolany (o. Olomouc). Kartuziánský klášter. 1 — umyvadlo v severozápadním rohu kaple E. — 2 — dvorek za kaplí E, horní část okenní kružby z kaple F (?). — Karthäuser Kloster. 1 — Waschbecken in der nordwestlichen Ecke der Kapelle E. — 2 — Hof hinter der Kapelle E. Oberteil von Fensterprossen aus der Kapelle F (?).